

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Маргарита Иванова Чинова, назначена за вътрешен член на научно жури по конкурса за заемане на академичната длъжност- *професор по наказателно право*, обявен от СУ „Св. Климент Охридски”, с единствен кандидат Борис Владимиров Велчев

В настоящия конкурс доц. Велчев участва с *хабилитационния труд- „Проблеми на наказателната политика в Република България”*, изд. „Сиела”, С., 2012г. в обем от 258 страници.

Представеният труд може да се оцени като уникален, най-малкото по две причини. Първата, темата за наказателната политика в българската правна литература на монографично ниво е неразработена, нито цялостно, нито в отделни нейни части. Този факт сам по себе си говори за изключителната актуалност на труда, който е новост за съвременната ни наука и поставя основите за бъдещи научни дискусии по една от най-значимите теми- за наказателната политика на нашата държава. В същото време научната толерантност налага да се отбележи, че преди осем години излезе от печат труда на проф. Филчев на тема- „Теоретични основи на наказателното законотворчество”. Но в тази монография, малка нейна част е посветена на криминализирането на деянието и диференцирането на наказателната отговорност и то не като елементи на наказателната политика, а от друга гледна точка- законотворческият процес. Има и публикувани статии за наказателната политика и съдебната реформа. Втората причина, която обуславя уникалността на този труд е неговата значимост. Всяко правителство изработва и приема концепция за наказателната си политика. Но това обикновено става набързо и кампанийно, без ясна визия за проблемите- важни и приоритетни, за механизмите за тяхното разрешаване и без отчитане на парадигмата на европейската наказателна политика, израз на която е и българската. Именно в този смисъл монографията е и във висока степен значима. Тя съдържа практически съвети и препоръки, които биха могли да се ползват от всяко правителство, тъй като авторът е обосновал своите виждания за проблемите на наказателната политика като експерт, а не като главен прокурор или политик.

Теоретическите, а и практически проблеми, които се поставят са многобройни и значими. Особената полезност на изследването се изразява в обстоятелството, че то отговаря на назрели потребности от практико-приложно естество. Авторът е направил научно-обоснован анализ на най-важните елементи на наказателната политика като: понятието за наказателна политика; превенцията; криминализацията и декриминализацията като нейн базис; ролята на контролните органи и на органите на националната сигурност в борбата с тероризма и екстремизма. Проблемите на наказателната политика са анализирани многоаспектно и комплексно. Благодарение на този именно подход, авторът е направил сполучлив опит да даде убедителен отговор на главния въпрос- къде е балансът между справедливостта, така както е разбрана в обществото и така както трябва да е въплътена тя в една концепция за модерна наказателна политика. Благодарение пак на този подход са направени и многобройни теоретични анализи, изводи и удачни предложения за усъвършенстване на законодателството ни.

Въпросите, които се поставят на изследване се анализират обективно, честно и високо професионално, със завидно умение и вещина. Затова изследванията на автора са от изключителна полезност за теорията, практиката и най-вече за законотворческия процес.

Трудът се базира на задълбочените теоретични знания на неговия автор като дългогодишен преподавател по наказателно право в СУ „Св. Климент Охридски“ и във Университета в Гърново, както и на практическия му поглед „отвътре“ на тези проблеми, като главен прокурор

Проучени са както трудовете на български учени, така и монографии на английски език. Съобразени са редица договори и конвенции на международното и европейско право. Трудът в някои свои части е дискуссионен. Но полемиката се води коректно и с подчертано уважение и зачитане на изразените виждания по една или друга дискутирана тема.

Трудът се чете на един дъх и това е изключителна негова ценност. Служейки си с изискан, точен, прецизен, и ясен език, авторът на достъпен стил и със завидно умение е анализирал сложните правни формулировки и предал своите тези за едни и други проблеми на наказателната политика

При оценката на рецензирания труд могат да се открият няколко **конкретни направления**, които са определящи за неговата теоретична и практическа значимост и които са новост за българската доктрина и практика

*За първи път е направен много подробен критичен преглед на приетите до момента концепции за наказателна политика на едно или друго правителство. Този преглед, нито е механичен, нито е самоцелен, той е направен, за да обоснове автора свое разбиране за основните направления, които трябва да съдържа една модерна концепция (с.35 и сл.).

Убедително е аргументирана тезата, че за да не е само една декларация за добри намерения, концепцията за наказателна политика трябва да се приема от парламента, с квалифицирано мнозинство, а контролът за нейното изпълнение да се повери на нарочна парламентарна комисия.

*Особено важен за доктрината е успешният опит на автора да изследва значението на превенцията, като основен елемент на наказателната политика. Трябва да се съгласим, че успешното противодействие на редица форми на престъпност е много по-сигурно, ако се провежда преди всичко с превенция, а не основно с наказателна репресия (с.69). В тази част на изложението се съдържат и редица полезни конкретни предложения като: да се възстанови дейността на Съвета за криминологически изследвания; да са предвиди специален контрол за големите поръчки с държавни средства; да се облекчи наказателният процес като се изключи решаването на въпроси от гражданския процес; да се задълбочи и разшири специализацията в наказателното правораздаване и разследването; да се разшири обхвата на военното правораздаване, като отново се включат и престъпленията, извършени от полицаи; да се осмислят и предвидят възможности за колективна защита на гражданите; да се усъвършенства института на неизбежната отбрана и други (с.40-84).

*Редица приносни моменти се съдържат в третата част на труда, посветена на органите, които провеждат наказателната политика. Изследват се и се разграничават правомощията и отговорностите на различните органи- едни са тези, които носят отговорност за формулирането на наказателната политика и други са, които носят отговорността за изпълнение на същата, между които са и органите на съдебната власт (с.98). Обосновано и аргументирано е отречена практиката прокуратурата да се представя за някаква субсидиарна власт и да носи отговорност за всичко нередно в държавата, както и да се смесват функциите по разкриване и разследване на престъпленията, които законодателно са поверени на различни органи- съответно на полиция и на прокуратура (с.99-102). Особено ценни са тезите на автора по повод независимостта на прокуратурата и направените в тази връзка конкретни изводи и предложения (с.104-105). Звучи убедително, защото е подкрепена с научно-

практически аргументи и тезата за по-широката диверсификация на разследващите органи. С разследващи функции трябва да бъдат натоварени и данъчните, санитарните, органите на строителния контрол и други (с.107-117)

*Интересен е подходът на автора при анализирането на процеса на криминализация, като основа на наказателната политика. Макар и твърде краен е верен изводът, че практиката на постоянно увеличаване на наказанията в НК е израз на лоша наказателна политика или по-точно, е доказателство за отсъстваща политика (с.128). Направен е нарочен анализ на измененията на НК в последните три години, за да се формулира верния обобщен извод, че в по-голямата си част те са израз на ненужна криминализация, която подменя проблемите и създава впечатлението, че за реда в държавата отговоря единствено наказателният съд. В тази си част изследването ще бъде особено полезно за практикуващите юристи, защото са анализирани обективните и субективни признаци на почти всички нови престъпни състави, уредени в последните три години (с.127-149). Заслуга на автора са и допълнителните аргументи в полза на поддържаната в практиката и доктрината теза, че няма никакъв смисъл от криминализация, която води до прилагането на чл.78а НК (с.151 и сл.). В тази част на труда за първи път се предлага да се измени Конституцията като се ограничат възможностите за криминализация и се гарантира пропорционалността на наказанието с тежестта на престъплението. Предложена е и конкретна формулировка на примерни текстове. Дали ще бъде споделено така направеното предложение е друг въпрос, по-важно е, че тезата на автора е обоснована с научно издържани аргументи и затова може успешно да се поддържа (с.153-158).

*Не по-малко значимо е и изследването на декриминализацията, като предпоставка за по-добър правов ред. Като приноси трябва да се оценят онези части от труда, в които се излагат причините за това, кои разпоредби от НК не се прилагат и защо, какво може да бъде декриминализирано и къде е пределът на декриминализацията, с оглед задачата на НК и принципите на правовата държава (с.161-180). Този анализ е особено полезен не само като доктринерна постановка, но и със своята практическа насоченост при предприемане на бъдеща законодателна декриминализация.

*В самостоятелна част на монографията е изследвана системата на контролните органи у нас. Темата за общия надзор на прокуратурата е твърде непопулярна в последните години за българската правна литература. Затова застъпените от автора тези ще дадат повод за сериозен размисъл за значението на този вид дейност. Имаме предвид изложението за: конституционните правомощия на прокуратурата; за ясното разграничение между функции и правомощия; за неправилното, според автора разбиране, че правомощия на конституционно установени органи могат да се възлагат със закон, само когато това е изрично предвидено в Конституцията; за пасивността на контролните органи, илюстрирано с конкретни данни и цифри; за липсата на изработени критерии за разграничаване на нарушенията и престъпленията. Не по малко полезен за науката и практиката е и анализът на конфискацията, като елемент на наказателната политика и критериите за разграничението на наказателната и гражданската конфискация (с.182-219).

По настоящия конкурс са представени за рецензиране и **осем статии**. В тях се съдържат редица приноси за усъвършенстване на законодателството, практиката и доктринални тези, които обогатяват българската правна литература.

Предвид изложеното, в **заключение**:

Давам на научната и преподавателска дейност на Борис Владимиров Велчев висока положителна оценка. Като имам предвид цялостното му научното творчество и преподавателска дейност, считам че той отговаря на изискванията, предвидени в

Закона за развитието на академичния състав в Република България за заемане на академичната длъжност- професор по наказателно право. Поради това си позволявам убедено да препоръчам на председателя на научното жури да предложи на факултетния съвет на Юридическия факултет при СУ „Св. Климент Охридски”, Борис Владимиров Велчев да бъде избран на академичната длъжност- професор по наказателно право.

Изготвил становището:

М.Чинова

10.08.2012г.